

מביאם למחר מבטל מצות שירה.⁽⁷⁾

גמרא:

והוינן בה: **הני פרים וכבשים**, שעליהם נאמר במשנה שאינן מעכבין זה את זה, **דהיבא**, של איזה יום מועד הם?

אילימא דחג הסוכות, הרי "**כמשפט**", "**כמשפטם**" **כתיב בהו**, ולשון זה מלמד על דבר המעכב, ואם כן, בקרבנות הסוכות אכן אין להקריב אם לא מצאו כדי כל הקרבן, ואין לפרש את משנתנו בקרבנות אלו⁽⁸⁾.

אלא, משנתנו מדברת בקרבנות מוסף **דראש חודש**, וכן בקרבנות **עצרת** האמורים בפרשת פנחס **דחומש הפקודים** [חומש במדבר].

ומקשינן: אם אכן המשנה מדברת במוסף ר"ח ומוסף עצרת שנאמרו בפרשת פנחס

-<מה א&" **פלאילים**" הכתובים במשנתנו, דמשמע שנים, **דהיבא?** היכן ישנם שני אילים?

אי דהנהו ראש חודש ועצרת, הרי **חד איל הוא**, שאין קרב בכל אחד מהם אלא איל אחד, ומהו "האילים אין מעכבין"?

ואם כוונת המשנה לקרבנות **דעצרת דתורת כהנים**, שאף בחומש ויקרא, בפרשת אמור, ישנה פרשת של קרבנות עצרת שהם מערכת נפרדת של קרבנות הבאים עם שתי הלחם וכמבואר להלן [מה ב], ושם אכן מוזכרים שני אילים, אף זאת אי אפשר לומר, שהרי **הויה כתיב בהו** שנאמר שם "יהיו עולה" ולשון "הויה" מורה עיכוב, ואם כן בהעדר חלק מן הקרבן לא ניתן להקריב את השאר?

ומשינין: **לעולם**, מה שנאמר "אילים" בלשון רבים מוסב על קרבנות **דעצרת**, האמורים בפרשת אמור **דתורת כהנים**. ואף שקרבנות

כבשים של המוספין, וכן באילים אין איל של מוסף מעכב שני אילים של חובת היום, וזה כל דין המשנה שהפרים והאילים והכבשים אין מעכבין זה את זה.

והקרן אורה הוסיף שלדעת הרמב"ם שני אילים של חובת היום אינם מעכבים זה את זה, וכן שבעת הכבשים של חובת היום [דהיינו האמורים בתורת כהנים] אינם מעכבים זה את זה, ואף שמשמע מהסוגיא דאינו כן, אולם דעת הרמב"ם שכל דין המשנה הוא רק לגבי זה שקרבנות של חובת היום [דהיינו תורת כהנים] אינם מעכבים קרבנות של מוספין [דהיינו חומש הפקודים].

7. כי אין אמורים שירה אלא על היין [תוס' ר"ח ל ב] ומשום כן סובר רבי שמעון שעדיף להביא

פר ונסכיו, מלהביא פרים הרבה בלא נסכים.

8. **האחרונים** הקשו מדברי הגמרא על הרמב"ם שפסק שמוספין של מועדים אינם מעכבין זה את זה ואם לו אלא אחד הרי הוא מביא אחד, ומשמע מדבריו שאף מוספין של חג הסוכות אינם מעכבין זה את זה. והרי מבואר כאן שבחג, שכתוב כמשפטם, הרי המוספין מעכבין זה את זה.

והחזון איש כתב, שלדעת הרמב"ם מה שאומרת הגמרא משפטם כתיב בהו אין הכונה שמשמע זה הרי הם מעכבין זה את זה, אלא כונת הגמרא שאי אפשר לומר שהמשנה דברה רק במוספי החג, שהרי במוספי החג כתוב כמשפטם ומשמע מזה שהם יותר חמורים בדינם שיעכבו, ואם כן איך אפשר לפרש שכונת

כן **מעכבי** האחד את חברו, שהרי רק בפרשת אמור נאמרו שנים אלים, והללו מעכבין זה את זה לפי שנאמר שם "יהיו"!⁽⁹⁾

ומשנינן: אכן, **תנא** דמשנתנו — **מילי מילי** קתני דבר דבר כתב, שכל אחד מן הדברים שבמשנה: פרים, אילים, כבשים, מתפרש בפני עצמו, ואף באופן שונה.

הפסוק דלהלן נאמר בנביא יחזקאל פרק מ"ו ויש בו שינויים מן האמור בתורה, והם נדרשים בגמרא:

"וביום החדש הוא ראש חודש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו".

פר יחיד, **מה תלמוד לומר?** והרי בתורה נאמר בקרבן ראש חודש שני פרים! ? ולא יאזו דרשה נאמר השינוי של הפסוק ביחזקאל? אלא, בא הכתוב ללמדך שלא תאמר **לפי שנאמר בתורה פרים שנים**, הרי שמנין זה

מעכב, **ומנין שאם לא מצא שנים מביא אחד?** **תלמוד לומר** ביחזקאל — **פרי**: שמשמע אחד בלבד, שבהעדר שנים מביאין

העצרת האמורים שם בתורת כהנים מעכבים זה את זה, שנה לנו התנא כאן דין אחר, **והכי קאמר**: האילים, האמורים בשתי הפרשיות של קרבן עצרת אינם מעכבים זה את זה. ולפיכך: **לא אילים תורת כהנים** הבאים עם שתי הלחם **מעכבי** ליה בהעדרם **לאיל דחומש הפקודים** הבא בתורת מוסף. וכן לצד השני — **לא איל דחומש הפקודים מעכב לחו**, בהעדרו, **לא אילים תורת כהנים** [כמו כן יש לפרש במשנה: אין שני הפרים של מוספים מעכבים הפר של שתי הלחם, ולא הפר של שתי הלחם מעכב ב' פרים של מוספים, וכן הכבשים של שתי הלחם ושל מוספים אינם מעכבים אלו את אלו].

ומקשינן: **אלא**, נמצא לפירוש זה, כי המשנה מתפרשת לצדדין. שהרי **פרים** וכן **כבשים** של עצרת האמורים בפרשת פנחס **אפילו אהרדי**, האחד את השני **לא מעכבי**, על אף שהם קרבן אחד, שאם אין לו יביא אחד, ואילו "**אילים**" האמורים במשנה לענין עצרת רק **דהכא** של פרשת אמור, **ודהכא** של פרשת פנחס, **הוא דלא מעכבי** בהעדרם זה את זה, הואיל ולא נכתבו ביחד וכל פרשה מתקיימת ללא קשר לחברתה, אבל **אינהו**, אילים עצמם שנאמרו באותה פרשה עצמה,

מדברי הרמב"ם.

9. וכן הפר והכבשים שבפרשת אמור מעכבים אחד את השני, כן כתב התוי"ט **לפי רש"י**. וכן כתב התוספות ד"היו" הוא על כולם. אבל הכסף משנה כתב וכן משמע בשטמ"ק **ברש"י** שדוקא האילים מעכבים אחד את השני, אבל לא הפר והכבשים הבאים עם שתי הלחם.

המשנה על מוספי חג, הרי אם תפרש כך משמע ששאר מוספין מעכבין זה את זה, אבל באמת אף מוספי החג אינם מעכבים זה את זה.

והוסיף החזון איש, שאף מה שמקשה הגמרא בהמשך על אילים הויה כתיב בהו אין הכונה שבגלל זה זה מעכב, אלא כונת הגמרא שכיון שכתוב הויה הרי הם חמורים, ואי אפשר להעמיד דין המשנה רק בזה אבל אף אילים של עצרת אינם מעכבים זה את זה וכמו שמשמע

אחד. (10)

ומבארנין להמשך הכתוב ביחזקאל, שנאמר שם: **ששה כבשים**, בעוד שבתורה נאמר בקרבן ראש חודש שבעה, **מה תלמוד לומר?** הרי ודאי השינוי ביחזקאל אינו כפשוטו, אלא לדרשה כל שהיא.

לפי שכתב בתורה שבעה, הייתי אומר שמספר זה מעכב, ומנין שאם לא מצא שבעה יביא ששה? תלמוד לומר ביחזקאל — **ששה כבשים!**

ומנין שאם לא מצא ששה יביא המשה, דאולי למטה משה האמורים ביחזקאל לא ניתן להביא? ומפרט והולך: מנין שאם לא מצא חמשה יביא ארבעה, לא מצא ארבעה יביא שלשה, לא מצא שלשה יביא שנים, ואפילו יש בידו רק אחד יביאנו — תלמוד לומר ביחזקאל **"ולכבשים כאשר תשיג ידו"**. ומכאן שגם אם אין לו אלא כבש אחד יביאנו.

ומקשינן: **ומאחר דכתיב הכי**, "כאשר תשיג ידו" שמשמע אפילו אחד, אם כן, מה שנאמר **"ששה כבשים"**, ופירשנו שבא ללמד שאם לא מצא שבעה יביא ששה, **למה לי?** הרי ניתן ללמוד זאת מ"כאשר תשיג ידו".

ומשנינן: ללמדך דאף שבדיעבד יצאו בכבש אחד, מכל מקום **כמה דאפשר להדורי**

[לחזור] אחר מספר בהמות הקרוב למנין השלם **מהדרינן**, ואפילו אין לו שבעה ישתדל להביא ששה או חמשה, ופוחת והולך רק לפי ההעדר.

ומנין שאם יש להם כפי הנדרש והביאו פחות מן המנין, או הביאו פרים בלא אילים, מנין **שמעכבין זה את זה**, ובמקרה שכזה החסרון מעכב לכל הקרבן? תלמוד לומר בפסוק דיחזקאל: **וששת כבשים ואיל תמימים "יהיו"**, שהוא לשון עיכוב. ומה שלמדנו שיכולים להביא גם בפחות מן המנין, היינו רק כשאין להם כפי הנדרש⁽¹¹⁾.

כתוב ביחזקאל פרק מ"ה **"כה אמר ה' אלהים: בראשון, באחד לחודש, תקח פר בן בקר תמים, וחטאת את המקדש"**.

ולפי פשוטו הרי הן קרבנות ראש חודש, שהרי אין יום א' ניסן טעון קרבן מלבד קרבן ראש חודש.

ומקשינן: הרי לשון הכתוב ביחזקאל **"וחטאת את המקדש"** משמע שהוא קרבן חטאת, וכי קרב בראש חודש פר חטאת? הרי הקרבת פרי ראש חודש **עולה היא** כאמור **"ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה'** פרים בני בקר" וגו' ואף שקרב חטאת היינו השעיר, אולם הפר עולה היא ולא חטאת.

אמר רבי יוחנן: פרשה זו דיחזקאל אין אנו

10. וזה נדרש מזה שכתוב בפסוק פר - יחיד, ואמר תמימים רבים. רד"ק.

11. רש"י מפרש שבאור דברי הגמרא שמעכבין זה את זה היינו שכשיש לו את כל המוספים הרי הם מעכבים זה את זה, אף שבאין לו אלא אחד

אינם מעכבים, וביאר החזון איש דהיינו שהם מעכבין לפסול, שאם לא הקריב אלא אחד הרי הוא פסול ולא רק שחיסר המצוה שזה פשוט ולא צריך לזה פסוק.

והתוספות מפרשים שכונת הגמרא שמעכבין זה את זה היינו שלא כדעת רבי שמעון שסובר

יודעין לפרשה משום שיש בה קושיות⁽¹²⁾ עד שיבא אליהו, שהוא עתיד לדורשה.

רב אשי אמר, אני אפרש: לא בקרבן ראש חודש הכתוב מדבר, אלא יחזקאל מתנבא על העתיד לבא בחנוכת בית שני, לאמר: **מילואים הקריבו בימי עזרא** באחד בניסן, והביאו פר חטאת למילואים **כדרך שהקריבו בימי משה** עגל בן בקר⁽¹³⁾ לחטאת ביום השמיני של המילואים, באחד בניסן.

תניא נמי בברייתא **כפי**, כדעת שניהם, רבי יוחנן ורב אשי:

רבי יהודה אומר: פרשה זו — אליהו עתיד

לדורשה. כפי שסבר רבי יוחנן שאין אנו יודעים לפרשה. **אמר לו רבי יוסי**: מלואים הקריבו בימי עזרא, כדרך שהקריבו בימי משה, וכפירושו של רב אשי.

וחזר רבי יהודה וקיבל פירושו של רבי יוסי **ואמר לו: תנוח דעתך, שהנחת דעתי**⁽¹⁴⁾!

בפירושו של פסוק נוסף ביחזקאל נתקשו בגמרא. נאמר שם בפרק מ"ד: **"וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבחמה לא יאכלו הכהנים"**.

ותמהינן: וכי **כהנים** בלבד הוא דלא יאכלו נבילה וטרפה, **הא ישראל אכליו?** וכי כל

במשנה שאם יש לו דמים לקנות פרים הרבה יקנה פר ונסכים ולא פרים הרבה, וזה הבאור שמעכבין זה את זה, דהיינו שצריך לקנות פרים הרבה ולא פר ונסכים.

והרמב"ם לאחר שהביא הדין שפרים ואילים וכבשים מעכבים זה את זה, כתב שאם נשחטו הרי הם מעכבים זה את זה, והיינו שכמו שמבואר לקמן [מו א] ששתי הלחם וכבשים אף שאינם מעכבין זה את זה אולם אם נשחטו הרי הם מעכבין זה את זה ואם אבד אחד הרי השני נפסל, כן דין הכבשים ופרים ואילים שאף שאין מעכבין פרים ואילים וכבשים של חובת היום [תורת כהנים] את פרים ואילים וכבשים של מוספין [חומש הפקודים] בכל אופן אם כבר נשחטו הרי הם נזקקו כאחד והם מעכבים זה את זה.

והברכת הזבח כתב שמקור דברי הרמב"ם מגמרא זו, ולמד הרמב"ם שפרוש דברי הגמרא שמעכבים זה את זה הכונה היא שכשנשחטו הרי הם מעכבים זה את זה, ולא כפרוש רש"י ותוספות, ולכך כתב ששחיטה עושה אותם כאחד והם נפסלים אם נאבד אחד מהם.

והקרבן אורה הקשה, איך שייך לומר שאף בכבשים של מוסף וחובת היום הרי הם מעכבים זה את זה, הרי אין שייכות כלל ביניהם, וכל מה שמבואר בהמשך ששתי הלחם וכבשים מעכבין זה את זה לאחר שחיטה, היינו רק בשתי הלחם שדינם שמתקדשים ומונפים יחד עם הכבשים הרי הם קרבן אחד, אולם בכבשים הללו, הרי אין שייכות בין אחד לשני ואין הם מעכבין אלו את אלו לאחר שחיטה.

12. רבינו גרשום.

13. רש"י, תוס'.

14. רש"י מפרש שכונת הגמרא שמילואים הקריבו בימי עזרא, דהיינו שהפסוק ביחזקאל של וחטאת מדבר על הזמן של עזרא.

וברבנו גרשום, ובשיטה מקובצת, נראה שפרוש דברי הגמרא לא שנבואת יחזקאל היא על זמן עזרא, אלא שנבואת יחזקאל היא על הבית השלישי שיהיה בו חינוך של מילואים בפר, רק שכונת הגמרא שכמו שבזמן עזרא היה

ישראל אינם מצווים על כך?

אמר רבי יוחנן: פרשה זו אין אנו יודעים לפרשה, עד שיבא אליהו, והוא עתיד לדורשה.

רבינא אמר, אני אפרש הכתוב: **כהנים איצטריך ליה** לאוסרם במיוחד באיסור נבילה וטרפה שאם לא כן **סלקא דעתך אמינא** שאין איסורים אלו נוהגים בכהנים, **הואיל ואשתרי** והותרה להם אכילת חטאת העוף על ידי **מליקה**, והרי על ידי המליקה העוף נעשה טריפה בשבירת מפרקתו, וכן הריהו נבילה כיון שהמליקה נעשית בציפורן, ומצד העורף, ולא בשחיטה – ועם זאת הותרה **לגבייהו** דכהנים אכילת המליקה, אם כן, היה מקום לבוא לידי טעות, **ותשתרי נמי** לכהנים כל אכילת **נבילה וטריפה** וכגון מליקת חולין (15) **קא משמע** לן הפסוק שאיסור נבילה וטריפה בכללותו נאמר אף לכהנים.

ומפרשת הגמרא עוד פסוק ביחזקאל שכתוב שם בפרק מ"ה: **"וכן תעשה בשבעה בחודש מאיש שוגה ומפתי, וכפרתם את הבית"**.

ואף בפסוק זה נתקשו חכמים, ואי אפשר להולמו לפי פשוטו, ופירושוהו לענין פר

העלם דבר של צבור וכך הם דורשים אותו:

"כן תעשה בשבעה בחודש" – **אמר רבי יוחנן:** כן תעשה כדי לכפר את הבית, פר חטאת שבא בתורת פר העלם דבר של ציבור, ומה שכתוב **"בשבעה"** הכונה היא

אלו שבעה **שבטים שחטאו** בהוראת בית דין הגדול [שהורו בטעות], שהם נחשבים רוב קהל מפני שהם רוב מנין השבטים, **ואף על פי שאין** במספר אנשיהם **רובה של קהל** של כלל ישראל, לפי שמנין אנשי חמשת השבטים האחרים הוא רב מהם, בכל זאת חייבים להביא פר העלם דבר, מפני שבטעת השבטים שחטאו הם רוב המנין של י"ב השבטים. ועל כך רומז הכתוב במילת **"בחודש"**, שפירושה: **אם חדשו** בית הדין הגדול הוראה בטעות, **ואמרו שחלב** מסוים, כגון החלב שעל גבי הקיבה, **מותר באכילה** לפי שלדעתם הוא אינו חלב אלא שומן, ועשו שבעת השבטים על פיהם, חייבים להביא קרבן פר העלם דבר של ציבור.

ועוד רמז בפסוק זה בענין קרבן העלם דבר: ממה שאמר הכתוב **"מאיש שוגה ומפתי"**, משמע שיש כאן **"שגגה"** בהוראה, ובנוסף לה גם **"פתיות"**, שהיא ההתפתות במעשה,

מילואים, כן נבואת יחזקאל היא על זמן המילואים של בית השלישי.

והרמב"ם כתב שכל נבואת יחזקאל היא על הבית השלישי, ומשמע מזה שפרש כדברי רבנו גרשום שכמו שבימי עזרא הקריבו מילואים כן בבית שלישי הקריבו מילואים.

והגרי"ז הקשה בזה, למה באמת היה צריך לעשות מילואים, הרי יש מי שסובר שקדושה

ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא, דהיינו שבחורבן בית ראשון לא בטלה קדושת המקום, ואם כן למה היה צריך לעשות מילואים בימי עזרא לדעת הסובר שקדשה לעתיד לבוא, וצ"ע.

מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר, שהיא שגגת ההוראה של בית דין הגדול, עם שגגת מעשה, שאכלו הציבור בשוגג על פי הוראת הבי"ד.

אמר רב יהודה אמר רב: זכור הוא אותו האיש לטוב, וחנינא בן חזקיה שמו, שאלמלא הוא, נגזז ספר יחזקאל. שבקשו לגנוזו מפני שהיו דבריו בסוף הספר לענין הקרבנות⁽¹⁶⁾ נראין כסותרין דברי תורה, כמו שמצינו בפסוקים שנזכרו לעיל, כגון קרבן ראש חודש, שנאמר בתורה שני פרים, ואילו ביחזקאל נאמר פר אחד.

מה עשה חנינא בן חזקיה? העלה שלש מאות גרבי שמן להאיר בהן בלילות וללמוד לאורן, וישב בעלייה, ודרשו לספר יחזקאל, ובכך נמנעה גניזת ספר יחזקאל, לאחר שנתפרשו דבריו על ידו כהוגן.

שנינו במשנתנו: אמר רבי שמעון אם היו

להם פרים מרובין ולא היו להם נסכים יביא פר אחד ונסכיו, ולא יקריבו כולם בלא נסכים⁽¹⁷⁾.

תנו רבנן: נאמר ביחזקאל בפרק מ"ו: "ואיפה לפר, ואיפה לאיל, יעשה מנחה. ולכבשים — כאשר תשיג ידו. ושמן היו — לאיפה".

אמר רבי שמעון: פסוק זה לא ניתן להתפרש כפשוטו וכי מדת פרים ואילים אחת היא? והלא לפר הוא מביא שלשה עשרונים סולת ולאיל שני עשרונים, וכיצד נאמר "איפה לפר ואיפה לאיל"? אלא, בא הכתוב ללמד: שאם היו להם דמים עבור פרים מרובין כמצות היום, ולא היו להם דמים עבור נסכים — יביאו פר אחד בלבד ובכסף הנוותר יביאו נסכיו, ואל יקריבו הפרים כולן בלא נסכים. ובפסוק ביחזקאל מתפרשת "איפה" מלשון "מידה הראויה", שבא הכתוב להודיעך שמוטב להביא "איפה לפר", לתת לו

16. רש"י חגיגה יג א.

17. הרמב"ם בפרוש המשניות כתב ואין הלכה כרבי שמעון, ומשמע מזה שרבנן חולקים על רבי שמעון, וסוברים שיביא פרים הרבה ולא פר בנסכיו [וכן משמע מדברי התוספות בסוגייתנו שכתבו שמעכבים זה את זה היינו שצריך להביא פרים הרבה שלא כדעת רבי שמעון].

והקרבן אורה הקשה למה לא הביא הרמב"ם דין זה להלכה שעדיף פרים הרבה מפר ונסכיו, וביאר הקרבן אורה שכיון שכתב הרמב"ם שמביא זבחו היום ונסכיו לאחר זמן, ממילא מבואר מזה שצריך להביא הזבח שאי אפשר להביאו לאחר זמן.

והגרי"ד הקשה על דברי רבי שמעון שסובר

שיקנה פר ונסכים ולא יקנה הרבה פרים, הרי מבואר למעלה [מד ב] שנסכים אפשר להקריב אפילו לאחר כמה ימים, ואם כן, עדיף לקנות פרים שזה הרי לא יוכל להקריב לאחר מכן שהרי הדין הוא בזה שעבר זמנו בטל קרבנו.

ורש"י בתמורה [יד א] כתב, שדין זה שאפשר רק לאחר כמה ימים הוא רק בלא נזדמנו לו נסכים עכשיו, דהיינו שלכתחלה צריך להקריב הנסכים עכשיו, ולפי דבריו מתורץ מה שלרבי שמעון יקריב עכשיו פר ונסכים שהרי לכתחלה הדין הוא להקריבם עכשיו, אולם בדברי הרמב"ם וכן מוכח בתוספות במסכת ראש השנה אף לכתחלה יכול להקריב לאחר כמה ימים, ואם כן תחזור הקושיה על רבי שמעון, שעדיף שיקנה פרים ויקריב נסכים לאחר כמה

כמידתו "כאשר תשיג ידו" ולהביא פר אחד בלבד, מאשר להביא שנים בלא הנסכים הראויים להם.

מה-ב

וכמו כן, ואם היו להם דמים עבור אילים מרובין כנדרש, ולא היה להן דמים עבור נסכיהם כ"איפתן", שהיא המידה הראויה להם, יביאו איל אחד ואיפתו, ולא יקרבו האילים כולם בלא איפות הראויות לנסכיהם.

מתניתין:

בפרשת אמור נכתבו שתי מערכות של קרבנות הקשורות להבאת שתי הלחם בעצרת.

א. כבשים, פר, ואילים לעולה, ושעיר הטאת.

ב. שני כבשי שלמים, שעמם מניפים את שתי הלחם, ושחיתת הכבשים מקדשת את שתי הלחם, ומתירה אותן באכילה.

הקרבנות הבאים עם שתי הלחם [האמורים בפרשת אמור], והם: הפר, והאילים, והכבשים, הבאים לעולה, והשעיר הקרב לחטאת – אין מעכבין את הלחם, והוא

קרב גם בלעד.

ולא הלחם מעכבן, והרי הם קרבים גם ללא לחם.

כל זאת ביחס לעולות ולחטאת. אבל ביחס לשני הכבשים שהם שלמי ציבור והם מונפים ביחד עם הלחם, ואף מקדשין אותו, ומתירים אותו לאכילה בשחיתתן, נחלקו התנאים האם מעכבים הכבשים את שתי הלחם, או האם מעכבים שתי הלחם את הכבשים.

הלחם מעכב את הכבשים, ובלא לחם אין כבשי השלמים קרבים. ואין הכבשים מעכבין את הלחם ובהעדר כבשים בא הלחם בלעדיהם, דברי רבי עקיבא.

אמר רבי שמעון בן ננס: לא כן, אלא הכבשים הם אלו שמעכבין את הלחם, שאין הלחם קרב בלא כבשים. והלחם אינו מעכב את הכבשים, אלא הם קרבים גם בלא לחם. וההוכחה לכך: שכן מצינו, כשהיו ישראל במדבר מ' שנה ולא ניתן היה להביא לחם, לפי שאינו בא אלא מתבואת ארץ ישראל, ובכל זאת קרבו הכבשים בלא לחם. ומכאן ראה, שאף כאן, כאשר אין לחם, יקרבו כבשים בלא לחם.⁽¹⁾

ומבואר בזה שצריך דוקא מהארץ, ולכך במדבר לא היה להם לחם מהארץ ולא הקריבו.

והתוספות הביאו פירוש רש"י שהטעם הוא שלא היה להם לחם אלא מן ולכך לא היה שייך להביא קרבן שתי הלחם. וכן כתב הרמב"ם בפרוש המשניות. והתוספות הקשו על זה, שהרי מבואר במסכת יומא שהגויים היו מביאים להם לחם, ואם כן היה להם לחם. ועוד, שהרי היה להם לחם הפנים במדבר, וכן היה להם

ימים, ואפשר, כיון שלאחר כמה ימים אין שירה כמו שמבואר בגמרא בערכין, לכך אין זה נקרא שיש לו אפשרות להביא לאחר כמה ימים שאז הרי יפסיד דין שירה.

1. במה שמבואר במשנתנו שלדעת בן ננס לא קרב לחם במדבר, כתב רש"י, שהטעם הוא משום

שכתוב בדין שתי הלחם ממושבותיכם תביאו,